

Opleiden in de School Een krachtige samenwerking tussen opleiding en werkveld

Op vrijdag 26 september 2014 zijn de drie Opleidingsscholen Catent-KPZ, Educatief Partnerschap Zwolle e.o.-KPZ en mijnplein-KPZ door de NVAO (Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie) gevisiteerd en positief beoordeeld. Dit vond plaats aansluitend op de accreditatie van de KPZ, waarbij de KPZ opnieuw is geaccrediteerd als goede pabo. Daarover is eerder in *Veerkracht* geschreven (2015, jaargang 12, nummer 2). De beoordeling is een bekroning op jarenlange inspanning voor samenwerking tussen werkveld en opleiding. Opleiden in de School is een onmisbaar deel geworden van hoe team en studenten samen vormgeven aan betekenisvol onderwijs en zorgen voor een gestage ontwikkeling van zowel het onderwijs op de school als het persoonlijk vakmanschap van de individuele professional.

KRACHTIGE LEEROMGEVING

Bij het ontstaan van de Opleidingsschool in 2009 kreeg de vormgeving en invulling van de stage een verregaande impuls: sindsdien worden studenten in drie varianten van opleidingsscholen opgeleid tot leraar basisonderwijs. Het afgelopen jaar hebben 264 studenten hun stage mogen invullen op een van de scholen uit de samenwerkingsverbanden:

- werkplekopleidingsscholen (WOS): daar wordt de student opgenomen in het team en de cultuur van het onderwijs op die betreffende school;
- opleidingsscholen (OS): daar vormen alle studenten een leergroep, die onder leiding van een daartoe opgeleide Opleider in de School (OiS'er) samen leren en werken aan een voor hen en de school kenmerkende en betekenisvolle leersituatie;
- academische opleidingsscholen (AOS): op deze opleidingsschool vormen studenten samen een leergroep, maar doet de vierdejaarsstudent daarnaast nog onderzoek in het kader van een schoolontwikkelingsvraag. Hij doet dit samen met een onderzoeksgroep van de betreffende school, onder leiding van de daartoe opgeleide onderzoekscoördinator.

De KPZ heeft met deze drie varianten een stevige samenwerking met het werkveld, wat ook door het panel van de visitatiecommissie met waardering wordt opgemerkt. “Het samenwerkingsverband heeft zich ontwikkeld tot een krachtige leeromgeving, waarin opleiden, schoolontwikkeling en onderzoek goed samengaan. Door de samenwerking tussen de diverse besturen en scholen, is een krachtig netwerk ontstaan met voldoende kritische massa en met veel potentie”, aldus het panel (NQA, 2014).

COLLECTIEF LEREN

De kern van de visie op Opleiden in de School is dat een student als junior-collega via de Opleidingsschool wordt ingewijd in de mores van dié specifieke opleidingsschool, van dát schoolbestuur en van het basisonderwijs in het algemeen. De kracht van de Opleidingsschool als construct, als levend en vitaal samenwerkingsverband, komt

samen in de verbinding tussen wat specifiek is voor deze context en wat deze context overstijgt. Besturen en de KPZ voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk voor de verbetering van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen in het basisonderwijs en de ontwikkeling van studenten en leraren. Het woord ‘samen’ drukt uit dat de samenwerkingsverbanden hechten aan collectief leren, waarbij het leren op verschillende lagen wordt vormgegeven. Er wordt niet alleen collectief geleerd door studenten en de professionals die de begeleiding en beoordeling voor hun rekening nemen, maar ook door de schooldirecteuren, projectleiders van de besturen én bestuurders.

Opleider in de School en stageleergroep

Bijzonder in de manier waarop Opleiden in de School wordt vormgegeven in de drie samenwerkingsverbanden, is de wijze waarop studenten een leergroep vormen samen met en onder de begeleiding van een daartoe opgeleide Opleider in de School. Opleidingsscholen hebben binnen hun team iemand die is opgeleid tot OiS'er. Die begeleidt niet alleen de stageleergroep, maar zorgt er ook voor dat het team samen leert op het gebied van stagebegeleiding en -beoordeling. Binnen Opleiden in de School zijn verschillende betrokkenen verantwoordelijk voor de begeleiding en beoordeling van studenten. “De begeleiding vanuit de leraaropleiding en de opleidingsscholen is goed op elkaar afgestemd”, merkt het visitatiepanel op. “De studenten worden met hart en ziel begeleid en opgeleid door deskundige mentoren, schoolopleiders (zowel OiS'ers als begeleiders op afstand (boa's) en instituutopleiders. De rayondocenten van de KPZ vormen de verbindende schakel tussen opleiding en school.” Het panel heeft haar waardering uitgesproken over de manier waarop invulling gegeven wordt aan Opleiden in de School. Met name de stuwende werking van de stageleergroepen is daarbij als bijzonder krachtig aangemerkt. Het is een erkenning van de inspanning van alle betrokkenen bij Opleiden in de School om gezamenlijk te zorgen voor verbetering van onderwijs en de ontwikkeling van (aanstaande) leraren.

Onderwijsontwikkeling door onderzoek

Op academische opleidingsscholen doet de vierdejaarsstudent onderzoek in het kader van een schoolontwikkelingsvraag. “Er wordt ontwerp- en praktijkgericht gewerkt aan onderwijsverbetering waar zowel de student als de school van profiteert”, aldus het panel van de visitatiecommissie. Opleidingsschool Catent-KPZ is voorbeeldmatig geweest voor de andere Opleidings-

scholen, die op dezelfde wijze de Academische Kop van Opleiden in School invullen. Bij Opleidingsschool Catent-KPZ wordt die academische variant gefinancierd door de aanvullende subsidie, de andere Opleidingsscholen financieren het uit eigen middelen, omdat ervaren wordt dat de merites uitstijgen boven de kosten.

Evaluatie van opleiden in de school

Alle Opleidingsscholen hanteren een cyclisch kwaliteitszorgsysteem, waarbij er tevredenheids- en kwaliteitsonderzoeken worden uitgevoerd, aangevuld door audits. Op basis van de resultaten kan worden geconcludeerd dat doorgegaan kan worden op de ingeslagen weg. Om Opleiden in de School nog sterker te maken is een aantal gemeenschappelijke aanbevelingen gedaan. Aansluiten bij de landelijke terminologie van Opleiden in de School is meteen doorgevoerd. Daarnaast worden kwalitatieve audits breder ingezet en worden studenten betrokken bij de kwaliteitszorg door het afnemen van een evaluatie na afloop van de stage. Waar nog verder aan gewerkt wordt, is het afstemmen van de match tussen studenten en scholen op basis van inhoudelijke topics en te blijven letten op de vereistekritische massa van de stageleergroepen. Uiteraard zijn alle betrokkenen trots op deze goede beoordeling van de drie Opleidingsscholen. Het is zowel een bevestiging als een stimulans om Opleiden in de School blijvend en verder vorm te geven met elkaar. In het werkveld is al opgemerkt: “Ook zonder subsidie gaan we door met Opleiden in School zoals we dat nu invulling geven.”

Literatuur

- Kieft, J., Heijmans, J., Looijenga, A., & Pauw, I. (2015). *De KPZ geaccrediteerd als goede pabo. Veerkracht, 12(2), 4-5.*
- NQA (2014). *Beoordelingsrapportage Opleidingsschool met academische kop Catent-KPZ.* Utrecht: NQA.
- NQA (2014). *Beoordelingsrapportage Opleidingsschool mijnplein-KPZ.* Utrecht: NQA.
- NQA (2014). *Beoordelingsrapportage Opleidingsschool Educatief Partnerschap Zwolle e.o.-KPZ.* Utrecht: NQA.